

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alienatio Canonica Rerum Ecclesiae Temporalium

**Wiestner, Jacob
Prielmeyer, Bernhard F.**

Ingolstadii, 1692

Articulus VIII. De Alienationis Rerúmque Ecclesiasticarum malè
alienatarum Revocatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61444](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61444)

ARTICULUS VIII.

De Alienationis, Rerumque Ecclesiasticarum malè alienatarum Revocatione.

SUMMARIUM.

1. He repeti possunt à Superiore Alienantis.	12. Et in Bavaria nostra Serenissimi Principes.
2. An etiam ab ipso, dubitandi rationes,	13. Repetentibus non obstat Rerum translatio in alium locum Pium;
3. Juris Conclusioni non prevalentes.	14. Neque Exceptio Dominij:
4. Casus, quibus alicui contra suum factum venire,	15. Neque Prescriptio Possessoris mala Fidei.
5. Etiam propria turpitudine allegatà, licet.	16. An etiam bona, dubitandi ratio
6. Easdem repetit Prælati solum existimatus,	17. Prescriptionem impediens, dum vivit alienans &c.
7. Etsi non repetiturum se juraverit:	18. Non eo mortuo, bona fide possidenti obstat,
8. Uti & Alienantis Successor:	19. Constitut. Injunctum, Pauli IV.
9. Capitulum, etiam Sede vacante:	20. Textu c. 2. de Reb. Eccles. alien. in 6.
10. Et ceteri Clerici:	21. Et ratione non obstantibus.
11. Imò Laici, Parochiani & Patroni:	

EX hætenus traditis abunde constat, rerum Ecclesiasticarum Immobilium & Pretiosarum mobilium, quæ servando servari possunt, Alienationes malè, hoc est, non exigente vel suadente justâ causâ, aut sine Canonicis Solennitatibus attentatas, Revocationi: resque ipsas Repetitioni obnoxias esse, juxta *can. Apostolicos*, *can. Etsi*, 12. q. 2. Eam

Eam etiam Revocationem Repetitionemque, non tantum à Superiore, sed ipsomet Prælato vel alio Administratore Ecclesiastico fieri posse, communis sensus est DD. : cui tamen etiam obstare non una ratio videtur: & primò quidem; quòd, si Alienationem revocare ipse vellet, proprium suum factum, tanquam contra SS. Canones actum, deberet retractare: proprium autem suum factum impugnare, eique contravenire nemini liceat arg. *c. Quod super 8. junctâ Glossâ, V. Possè, de Concess. Præbend. & l. Post mortem 25. ff. de Adoption. & in Judicio propriam turpitudinem allegans non audiatur c. Inter 8. de Donat. ibi, Pro se vel potius contra se propriam turpitudinem allegabat.* Secundò; quòd Prælati, saltem Episcopis inferiores, & ceteri rerum Ecclesiasticarum Administratores, ejusmodi Immobilia aut mobilia Pretiosa perperam alienare præsumentes, ipso Jure & facto priventur suis Dignitatibus, Officijs & Administrationibus *Extravag. Ambitiosa §. Inferiores inter com. De Reb. Eccles. alien. ac proinde ejusmodi res repetere volentibus obstat defectus Potestatis sive Administrationis.* Tertiò, quòd à Prælati ejusmodi res alienantibus adijci contractibus quandoque soleant Juramenta de iis non revocandis & repetendis; quibus etiam in Ecclesiarum suarum præjudicium præstitis eos ligari, non obscure desumitur *ex c. Pervenit. 2. de Jurejurando,* ubi Episcopus, qui hujusmodi Juramentum præstitit, ut suo facto posset contravenire, ab illo autoritate Apostolicâ est absolutus: & meritò; si enim debitor, ne usuras fœneratori interveniente jurejurando promissas solvere: aut ut cum juramento de iis non repetendis solutas repetere possit, opus habet ejus relaxatione per *text. c. 1. & c. Debitores 6. de Jurejurando;* hæc etiam necessaria erit Prælato Ecclesiæ suæ res malè alienatas repetere contra proprium suum Juramentum volenti.

Sed hæc levia & minora sunt, quàm ut dubiam reddere, non dicam, evertere valeant receptissimam conclusionem DD. imò ipsius Juris, ejusmodi Repetitionem ipsi etiam Prælato, à

Q 2

quo

quo sunt alienatæ, permittentis *c. Si quis 6. de Reb. Eccles. alien. ibi, Nisi fortè & Alienator, & qui acceperit, celeri restitutione sibi prospexerint. Quod si minore animæ sua curâ remedium Repetitionis & Restitutionis neglexerint &c. Cui*

- 4 Primâ ratione objectum quasi Regulare dogma, quod contra factum suum venire nemini liceat, plures admittit exceptiones: quas inter ad rem propositam tres faciunt. Prima est, nisi actus malè gestus, & ut is, de quo nobis sermo est, ipso Jure sit nullus; arg. *can. Magna 22. q. 4. Redoanus de Reb. Eccles. non alien. post. Rubr. 33. quest. 22. §. Et re ita se habente n. 4.* Altera, nisi agatur de favore & Jure Publico, præsertim Ecclesiæ: cujus favore à Prælato vel alio Administratore, quod in illius præjudicium ab ipsomet gestum est, rectè retractari, tradit Petr. Barbosa *in l. 1. ff. Solutio Matrim. p. 5. n. 15.* Postrema, nisi actus non proprio, sed, ut alienatio à Prælato vel alio Administratore Ecclesiastico, alieno nomine sit gestus Bartol. *in l. Si minori c. de Jure Fisci.* Pari modo de eo, qui turpitudinem vel dolum suum allegat, prodita quasi Regula non procedit, quando agitur de Publico & præsertim Ecclesiæ favore, vel periculo animæ: cujus, ut hîc malè alienantis Prælati, salus adducitur in discrimen, arg. *can. Quod quis 35. q. 9. Glossa in c. Inter cit. V. Turpitudinem, & Tutchus Practic. V. Turpitude, conclus. 404. à n. 58.*
- 6 Neque obstat ratio secunda; quia, ut non repetam, quod *cit. Extravag.* quoad pœnas, aut saltem earum rigorem in paucis locis usu recepta sit: ut, inquam, hoc prætermittam, & Prælatos malè alienantes Dignitatibus Administrationibus, & Officiis suis ipso Jure & facto privatos esse, inficias non eam: nihilominus quamdiu non remoti, sed in Administrationum suarum officijs tolerati sunt, sicut alia per eos secundùm SS. Canones gesta tenent, arg. *l. Barbarius ff. de Off. Præst. & can. Infamis §. Veruntamen, 3. q. 7.* ita etiam contra istos & nulliter factas Alienationes revocare, resque malè alienatas repetere possunt, Glossa *in c. Si quis cit. V. Prospexerint, Redoanus §. cit. n. 5.* Neque

Neque tertia; quia Juramentum illud non, ut quod debitor
 foeneratori præstat, de relicitâ: sed illicitâ est, & contrariâ obli- 7
 gationi Prælato impositæ à SS. Canonibus *c. Si qua* 12. q. 2. &
c. Si quis cit. ac proinde obligatorium non est, *can. Est etiam, cum*
seqq. 22. q. 4. & ipsomet *c. Pervenit cit.* cùm Juramentum insti-
 tutum non fuerit, ut esset vinculū iniquitatis per *text. can. Inter*
cetera, §. Porro, q. 4. *cit. c. Quanto* 18. de Jurejurando, & *c. Non est*
obligatorium 68. de R. l. in 6. Glossa in *c. Si quis, cit. V. Alienator*,
 Panormit. *ibid.* n. 7. Guttierrez de Juramento p. & cap. 1. n. 9. Bar-
 bosa uterque, Augustinus quidem in *c. cit.* n. 8. Petrus verò in
l. & p. 5. cit. n. 17. & 18. & alij: qui propterea *c. Pervenit cit.*
 aliósque similes textus, pro Absolutionis necessitate allegari so-
 litos, de Absolutione interpretativa & Nullitatis declaratoria,
 non dissolutiva vinculi intelligunt, cum Glossa *fin. in c. Perve-*
nit. cit. Suarez de Juramento lib. 2. cap. 15. n. 8. & Sanchez lib. 3.
Moral. cap. 9. n. 13.

Sicut à Prælato, ejúsque Superiore: ita etiam, Alienatione 8
 retractatâ, repeti Ecclesiarum & Monasteriorum res malè alie-
 natae possunt ab ejus Successore per *text. c. Episcopi* 4. & *c. Ad*
Audientiam 9. de Reb. Eccles. alien. etiamsi propter Collationis
 nullitatem undecunque proveniente, tantùm esset existima-
 tus, arg. *l. Barbarius* & §. *Verumtamen cit.* Præter hunc & illos, re- 9
 peti ejusmodi res possunt à Capitulo, non solùm Vacante, sed
 etiam Plenâ Sede *c. Si quis cit.* Imò, si in Ecclesiæ præjudicium
 gestis adjectum à Prælato fuisset Juramentum, ad evitandum
 in populo scandalum, consultius & honestius esset, ut ab illo
 vel Superiore, qui non jurârunt, potiùs, quàm à Prælato re-
 vocarentur; quia Prælatus, qui juravit, secundùm externam
 speciem, videri Fidelibus, præsertim rudioribus, potest agere
 contra Juramentum, ut cum Gloss. in *c. 1. de In integ. restit. V.*
Contractum, advertunt Laiman *Tract. de Rer. Eccles. alienat. cap.*
3. n. 39. & Pirrhing. *Method. Jur. Can. lib. 3. Tit. 13. n. 67. in fine.*

His autem deficientibus, illegitimè alienata repeti possunt 10

Q 3

ab

- ab alijs Clericis, c. *Si quis cit.* §. *Sed etiam*, ubi Symmachus Papa, *Licet*, inquit, quibuscunque Ecclesiasticis vocem contradictionis offerre, ut cum fructibus possint alienata reposcere, & Ecclesiastica autoritate fulciri. Idem Glossa in §. *cit.* V. *Personis*, & Panor. mit. *ibid.* n. 8. permittunt Laicis Parochianis; quòd ipsorum
- 31 interfit, ne Ecclesia sua ad inopiam vergat: præsertim Patronis, etiamsi ista sit Juris Patronatûs Laicalis, ut cum Bartolo in l. *Jubemas* 14. C. de SS. Eccles. advertit Redoanus q. *cit.* §. *Sed deinde*, n. 10. partim quòd Patroni, ratione Oneris sibi incumbentis, secundum Gloss. in c. *Nobis* 25. V. *Modeste*, de Jure Patronat. à se suisque Antecessoribus fundatas dotatasque Ecclesias teneantur defendere, ne à potentioribus opprimantur, vel ipsarum Dotes & bona temporalia malè alienata dilapidentur, *can. Constitutum* 16. q. 1. *can. Filijs*, & *can. Decernimus*, *ibid.* q. 7. ideòque Patroni Ecclesiarum *Advocati* vocantur c. *Præterea* 23. c. *Cùm autem* 24. de Jure Patronat. c. *Generalis* 13. de Electione in 6. & c. partim verò; quòd grave præjudicium patiantur, si ab ipsis eorumve Majoribus fundatarum Ecclesiarum vel Beneficiorum Ecclesiasticorum redditus, bonis, ex quibus proveniunt, contra SS. Canones distractis, diminuuntur; cùm ita Ecclesia vel Beneficium difficilius reperiat idoneos Rectores & Clericos, à quibus, cùm illorum redditus essent ampliores, appetebantur, ut in simili argumentantur Barboza de Off. & Potest. Episc. alleg. 69. n. 21. & Palao Tract. 13. disp. 1. p. 1. §. 2. n. 9.
- 32 Multò majus, quàm ceteris Patronis Laicis, res Ecclesiarum malè alienatas repetendi jus competit Serenissimis & Potentissimis Principibus nostris: qui ex speciali, & à Legatis Apostolicis agnito & stabilito Jure, à Prælati aliisque inferiorum Ecclesiarum Administratoribus, in illarum rebus temporalibus malè versantibus, aut de hoc suspectis, Administrationis rationem exigere possunt, ut patet ex *Recessu concordat.* 1583. art. 1. *Wann die Prelaten*: cujusmodi potestatem Patronis Laicis Jure communi non competere, res omnino indubitata est, pro-

propter claros textus *can. Nullus Laicorum, can. Si quis Principum* 22. q. cit. c. *In quibusdam* 12. de Pœnis & S. Synodi Trident. sess. 24. cap. 3. §. *Patroni verò, de Reformat.*

Neque Ecclesiarum, Monasteriorum &c. res malè alienatas reperentibus obstat primò, quòd illæ in Ecclesiam vel alium locum aut causam Fiam, aut spirituales sint translatae; quia etiam in hujusmodi Loca & causas, sine justa & à SS. Canonibus approbata causa & debitis Solennitatibus, facta illarum Alienatio ipso jure irrita: proindeque ipsa Retractationi, & res repetitioni obnoxia sunt, ut *exp. 3. art. 5. n. 6.* constabit.

Neque secundò eisdem ejusmodi res Ecclesiasticas reperentibus obstat Exceptio Dominij, sive, quòd Ecclesia non sit Domina: sed satis est probare, eas fuisse in bonis Ecclesiae, & ab hac possessas, & contra SS. Canones alienatas, ut ex *can. Ex illi* 12. q. 2. & c. *Episcopi, cit.* delumit August. Beroius *princip. in c. cit.* idque in praxi quotidianum, & valde utile, nec immeritò censet, propter probationem Dominij sive Proprietatis: quam saepe difficillimam docet magister usus & textus c. *Sape* 18. de *Restit. spoliar.*

Neque ut aliqui volunt, tertio, illas revocantibus obstat Præscriptio. Quod nemo facile inficiatur, si emptor aut alius, in quem ejusmodi res ab Ecclesia translatae sunt, eas Ecclesiasticas, & non exigente aut suadente justâ causâ, vel non observatis Juris Solennitatibus, distractas esse scivit; cum enim à tali mala fide detineantur, nullo unquam tempore ab eo poterunt præscribi per text. c. *Vigilanti* 5. c. *fin. de Præscript.* & c. *Possessor* 2. de *R. 1. in 6.* ac proinde illas repetere volentibus opposita Præscriptio non obstat.

Non melior esse conditio aliorum, ac proinde Præscriptionis Exceptio cuicumque, etiam bonæ fidei, Possessori non prodesse videri potest primò; propter Authoritatem Summorum Pontificum Gregorij X. in Decreto Conciliari c. *Hoc Consuetissimo* 2. de *Reb. Eccles. alien. in 6.* relato, rerum Ecclesiasticarum

fiasticarum malè factis Alienationibus vires ita adimentis, ut nec jus aliquod tribuant, nec præscribendi etiam causam parent: & Pauli IV. Exceptionem Præscriptionis earundem Repetitioni opponi posse, absolute negantis Constitutione, quæ incipit *Injunctum*, Id. Julij 1555. edita. Secundò, propter paritatem rei Ecclesiasticæ cum pupillari: cujus Præscriptio pro tota ea ætate sublata est *l. Sicut 3. V. Quæ ergo C. de Præscript. 30. vel 40. annor.* Franc. Balbus *de Præscript. p. 6. princip. p. 1. n. 29.* Tertiò, quòd Præscriptio sit quædam Alienatio; cum sicut per Donationis, Venditionis &c. ita etiam per Præscriptionis viam rerum Dominium transferatur; ideòque prohibitus alienare Præscriptionem pati nequeat, Bertachin. *Tract. de Episc. p. 4. n. 155.*

17 Sed etsi, sicut pupillari ætate durante contra Pupillum: ita etiam contra Ecclesiam toto tempore, quo Prælati vel alius Administrator malè alienans vivit, vel ab Administratione remotus non est, Præscriptio non incipiat per arg. *can. Post quingentos, §. Item, & text. can. Si Sacerdotes 16. q. 3.* & toto tempore Sedis Vacantis, aut durantis Excommunicationis, Suspensionis vel Captivitatis ipsius Prælati, vel hostilitatis, non currat *can. Primâ actione q. 3. cit. c. 1. c. Ex transmissa 10. c. Auditis 15. §. Quod si, de Præscript.* quòd toto illo tempore Ecclesia careat legitimo Defensore, qui res malè alienatas repetere possit, aut facile velit, *c. 1. & c. fin. Ne Sede vacante &c. Panormit. in c. Ex transmissa cit. n. 8. & Molina Tract. 2. de l. & l. disp. 78. n. 7.*

18 Etsi, inquam, hæc ita se habeant, res tamen Ecclesiarum malè alienatas à bonæ fidei possessoribus, v. g. ab Emptore, præter justam causam etiam Tractatum Capituli istiusque & Superioris consensum adhibitum esse falsò persuaso, vel ab alio rem sibi venditam in Ecclesiæ bonis aliquando fuisse, omnino ignorante, 40. annorum lapsu præscribi Panormit. *c. cit. Covarruvix in Reg. Possessor. p. & §. 2. n. 3. Molinæ disp. cit. n. 1. Lessii, lib. 2. de l. & l. cap. 6. n. 26. Barbosa juris Eccles. lib. 3. cap. 28. n. 16.* aliorumque Interpp. & DD. communis sententia, & ratio

ratio clara est; quia sicut res Immobiles contra privatos præ-
sentes decem, contra absentes autem viginti annis *l. Diutina 4.*
l. fin. ff. de Præscript. long. temp. l. unica C. de Transform. Usucap. &
princip. Instit. de Usucap. ita Ecclesiarum inferiorum res 40. an-
nis à bonæ fidei possessoribus præscribi generaliter permittun-
tur, Jure tam Imperiali, *Auth. Quas actiones, C. de SS. Eccles. No-*
vell. 131. cap. 6. quam Ecclesiastico, *c. De quarta 4. c. Ad aures*
6. c. Illud 8. princ. de Præscript. A qua utriusque Juris dispositio-
ne, etsi excipiatur Ecclesia Romana, contra quam Centenariâ
minor Præscriptio non currit. *Auth. cit. in fine, Novell. 9. c. Ad*
audientiam 13. c. Cum Vobis, 14. de Præscript. & c. 2. eodem Tit. in
6. ejusque privilegium quibusdam Monasterijs, imò Ordinibus
Religiosorum, præsertim Mendicantium, Eugenij IV. Julij II.
Pij IV. aliorumque Summorum Pontificum Indultis commu-
nicatum, *Barbota in c. Cum Vobis cit. n. 3. Donatus Prax. Regul.*
tom. 1. Tract. 12. q. 10. & alij testentur: non tamen excipiun-
tur Ecclesiarum aut Monasteriorum quorumcunque res malè 19
alienatæ, quò minùs à bonæ fidei Possessoribus præscribantur:
præsertim postquam. *alleg. Pauli IV. Constitutio ab ejus Succes-*
fore Pio IV. ad Juris communis terminos revocata est Bulla,
quæ incipit *Provida* editâ 3. Id. Septemb. 1560.

Neque obstat *c. Hoc consultissimo, cit. relatum Decretum; 20*
quia intelligi à DD. solet de eo, in quem res Ecclesiæ à Præ-
lato translata est sine Juris Solennitatibus; quòd has ad Con-
tractûs valorem necessarias ignoraret: in cujusmodi ignoran-
tia, cum sit Juris manifesti, fundata bonam fidem ad Præscri-
ptionem etiam de Jure Canonico non sufficere cum Panormit.
inc. De quarta cit. n. 12. & Covarruvia in Reg. cit. §. 9. n. 8. do-
cet cit. Molina disp. 64. n. 4. & in c. Hoc Consultissimo cit. cum
Glossa V. Præscribenda notant Francus §. Contractus n. 4. & Bar-
bota n. 7.

Multò minùs ratio; quia rerum Ecclesiæ Immobilium A- 20
lienatio non simpliciter, sed tantùm sine certa Forma est inter-

R

dicta,

dicta, ut hætenus latè est explicatum: respectu cujusmodi rerum Præscriptio sub ejusmodi Forma factæ Alienationis vim habet, per tradita à Baldo apud Redoanum *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 1. cap. 3. n. 13.*

ARTICULUS IX.

De malè alienantium Pœnis.

S U M M A R I U M.

1. Istarum necessitas.	8. Defectus Traditionis:
2. Pœna in malè alienantes Civili:	9. Ignorantia Facti,
3. Ecclesiastico Antiquiore:	10. Et ipsius etiam Juris.
4. Et moderno jure lata.	11. Expositio c. 1. de Constit. in 6.
5. Ab ijs excusat Consuetudo:	12. Et c. Cùm illorum 32. de Sent. Excom.
6. Defectus Administrationis:	13. Ab iisdem excusat culpa solum Venialis.
7. Alienationis imperfectio:	

- 1 **U**T Ecclesiarum & Monasteriorum indemnitati consulere-
retur, non satis erat, causas, ex quibus, & Formam sive
modum, quo ad rerum Immobilium & Pretiosarum ad
illa pertinentium Alienationem deveniri posset, definire: &
aliter factam irritari, nisi Prælatorum & ceterorum Administra-
torū, Alienationes & quandoque dilapidationes attentantium,
seu facilitas seu temeritas, propositis severissimæ seu coercitio-
nis seu Vindicationis remedijs, & in dies magis, compesceretur.
- 2 Et primò quidem Leonis Imp. *l. jubemus 14. §. Oeconomus C. De SS. Eccles. c. Nulli 5. in fine, de Reb. Eccles. alien.* allegata, &
Canonizatâ Constitutione, res Ecclesiarum malè alienantes
Officij sui amissione plecti, & ad illati illis damni resarcitio-
nem compelli jubentur. Consonat *can. Monemus cum seqq. 12. q.*
- 3